

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการเสวนาเรื่อง “อัญมณีและเครื่องประดับไทยสู่แฟชั่นโลก : โอกาสทางธุรกิจและการจ้างงาน”

วันที่ 6 สิงหาคม 2546 เวลา 09.00-12.30 น.

ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพมหานคร

การจัดเสวนาเรื่อง “อัญมณีและเครื่องประดับไทยสู่แฟชั่นโลก : โอกาสทางธุรกิจและการจ้างงาน” เป็นกิจกรรมหนึ่งในข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง กรมการจัดหางาน และ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ซึ่งได้จัดขึ้นเนื่องจากพิจารณาเห็นว่าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมแฟชั่นที่มีมูลค่าการส่งออกสูงเป็นลำดับที่ 6 ของประเทศ นำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก และที่สำคัญรัฐบาลใช้อุตสาหกรรมแฟชั่นเป็นยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขันในเวทีโลก การจัดเสวนามีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับไทยในการแข่งขันระดับโลกตลอดจนปัญหา อุปสรรค และแนวโน้มความต้องการแรงงานในธุรกิจนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาฝีมือแรงงาน สามารถผลิตบุคลากรให้เพียงพอและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีวิทยากรรับเชิญเป็นผู้เสวนา ประกอบด้วย ศาสตราจารย์กิตติคุณศักดิ์ ศิริพันธ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ นายณรงค์ ชรรฆาวรานุกุลปต์ นายกสมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ นายบุญกิต จิตรงามปลั่ง เลขาธิการกลุ่มอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย นายปรีดา เทียสุวรรณ ประธานกรรมการบริษัทแพนด้า จิวเวลรี่ จำกัด นางสาววนิดา พิชาลัย ผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์และประสานยุทธศาสตร์อุตสาหกรรม สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นางเพ็ญศรี ทองนพคุณ นักวิทยาศาสตร์ 8 ว กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วรภรณ์ ลามโกเศศ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เป็นผู้ดำเนินการเสวนา มีผู้เข้าร่วมเสวนาจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การพัฒนาฝีมือแรงงาน การบริการจัดหางาน การส่งเสริมการมีงานทำ และผู้แทนจากสถานประกอบการต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 120 คน

ผลการเสวนาสรุปได้ดังนี้

1. การเสวนาเริ่มต้นด้วยการเสนอผลการจัดทำโพล์ โดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เกี่ยวกับความคิดเห็นของคนกรุงเทพฯ ในหัวข้อ กรุงเทพมหานครเมืองแฟชั่นโลก : ความฝันหรือความจริง จากกลุ่มตัวอย่างคนกรุงเทพฯ 1,281 ตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 27 – 28 กรกฎาคม 2546 พบว่า คนกรุงเทพฯ ร้อยละ 31 ที่เข้าใจ

/คำจำกัดความ...

คำจำกัดความของแฟชั่นว่าประกอบด้วยอุตสาหกรรม 3 ประเภท คือ อัญมณีและเครื่องประดับ เสื้อผ้าและเครื่องหนัง คนกรุงเทพฯ มีความเชื่อมั่นมากกว่าแฟชั่นเป็นกลยุทธ์ในการแข่งขันระหว่างประเทศ และเชื่อมั่นว่า กลยุทธ์นี้สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับประเทศ และร้อยละ 35 คิดว่ามีนักออกแบบเพียงพอที่จะแข่งขันในอุตสาหกรรมนี้ และจังหวัดที่จะเป็นเมืองแฟชั่นถัดจากกรุงเทพฯ คือ ภูเก็ต ร้อยละ 46 และ เชียงใหม่ ร้อยละ 42

2. โอกาสและศักยภาพทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับใน

ตลาดโลก มีดังนี้

2.1 ภาพรวมและศักยภาพทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย

ประเทศไทยมีส่วนแบ่งการตลาดในการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับในปี 2545 ร้อยละ 2 โดยมี อิตาลี เป็นผู้นำทางด้านเพชรและทองคำ จีนและอินเดีย เป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทย เนื่องจากมีค่าแรงงานที่ถูกและมีการนำเทคโนโลยีทางการผลิตและคอมพิวเตอร์ในการออกแบบและจัดการมาใช้ สำหรับประเทศไทยตลาดด้านอัญมณีและเครื่องประดับยังขยายตัวได้อีกมาก แต่ต้องเลือกอัญมณีที่จะทำการแข่งขัน คือ ประเทศไทยมีความสามารถ และความชำนาญในการเผาพลอย หุงพลอยและการเจียรไน แต่จุดอ่อนคือ ขาดการพัฒนาทางด้านเทคนิครูปแบบใหม่ และความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญที่นำมาซึ่งความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์ เครื่องประดับเงินของประเทศไทยยังคงเป็นที่ต้องการของตลาดโลก โดยเฉพาะตลาดในสหรัฐอเมริกา และยุโรป เนื่องจากคนกลุ่มนี้นิยมเครื่องประดับที่มีสีขาว การจะแข่งขันกับคู่แข่งได้ดี ต้องรู้ถึงศักยภาพของตัวเองและคู่แข่ง ไทยมีความสามารถและความชำนาญในการเผาพลอย เจียรไนและผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยมือ ฉะนั้นสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับที่ควรให้ความสนใจและรักษาไว้เป็นสินค้าหลัก คือ พลอยสี ทองทำด้วยมือ (Hand Made) เครื่องประดับเงิน และเครื่องประดับเทียม ซึ่งโอกาสของไทยในตลาดโลกของสินค้าเหล่านี้ยังมีอีกมาก แต่นั่นหมายถึงต้องมีปัจจัยในการส่งเสริมและสนับสนุนทั้งจากภาครัฐและเอกชนด้วยตนเอง ในการร่วมมือกันสร้างผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพทั้งในด้านการออกแบบ วัสดุได้มาตรฐาน และมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าซึ่งจะเป็นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้า การพัฒนา ชีตความสามารถให้กับบุคลากร การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การร่วมมือแสดงสินค้านานาชาติ เพื่อเปิดและขยายโอกาสทางการตลาด

2.2 ธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับไทย เป็นภาคเศรษฐกิจที่สามารถนำเงินตราเข้า

ประเทศได้ปีละหลายหมื่นล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กถึงขนาดกลาง (SMEs) เจ้าของกิจการเป็นผู้บริหารและพัฒนาอุตสาหกรรม ได้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องมากกว่า 20 ปี โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2534 - 2539 เป็นช่วงรุ่งโรจน์ และลดลงเล็กน้อยเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ แต่ได้กลับมาขยายตัวอีกครั้ง และ

/โอกาส ...

โอกาสขยายตัวจะยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะในปี 2548 ขึ้นไป คาดว่าจะสามารถขยับขึ้นมาเป็นสินค้าส่งออกอันดับที่ 4 ของประเทศแทนที่เสื้อผ้าที่จะลดบทบาทลง เนื่องจากจะมีการเปิดการแข่งขันอย่างเสรี ในปี 2548 ปัจจุบันมีสถานประกอบการด้านนี้กว่า 1,000 บริษัท และมีการจ้างงานในด้านการผลิตและกิจการที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 7 แสนคน ซึ่งคาดว่าจะในอนาคตน่าจะเพิ่มเป็น 1-2 ล้านคน หากมีการเพิ่มขยายส่วนแบ่งในตลาดโลกมากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคที่ประสบคือ มีบริษัทหรือสถานประกอบการที่ทำการค้าไม่ซื่อสัตย์ทำให้เกิดภาพพจน์ที่ไม่ดีต่ออุตสาหกรรมประเภทนี้ เรื่องบุคลากร บางแห่งประสบปัญหาเรื่องต้องพัฒนาบุคลากรเอง แต่มักประสบปัญหาการย้ายถิ่น หรือแรงงานกลับถิ่นในช่วงเทศกาลทำให้เกิดการขาดแคลนเป็นบางช่วง ในการพัฒนาทักษะต้องการแรงงานที่มีการศึกษา เพื่อผลการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

แนวโน้มธุรกิจอุตสาหกรรมในช่วงนี้ความต้องการแรงงานที่มีฝีมือ เพื่อผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ในระดับสูง และต้องการความสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐทั้งเรื่องการศึกษา การลงทุนและการประชาสัมพันธ์ เพื่อขยายตลาด

2.3 ภาครัฐบาล ได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างจริงจัง ได้กำหนดไว้เป็นวาระแห่งชาติ ใน 5 กลุ่มยุทธศาสตร์ที่จะส่งเสริมให้มีความสามารถในการแข่งขัน คือ แฟชั่น อาหาร ซอฟต์แวร์ ยานยนต์ และท่องเที่ยว โดยอัญมณีรวมอยู่ในอุตสาหกรรมแฟชั่น ซึ่งอุตสาหกรรมทั้ง 5 นี้ เพิ่มยอดเงินตราต่างประเทศ ถึง 1.5 ล้านบาท ในส่วนของภาครัฐได้มีการอนุมัติโครงการกรุงเทพมหานครเมืองแฟชั่น โดยมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการประมาณ 1,824 ล้านบาท พร้อมทั้งได้สนับสนุนอย่างจริงจังโดยยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มของอัญมณี ซึ่งเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิต รวมทั้งมีโครงการพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ฝึกด้านเทคโนโลยีการตลาดการออกแบบ ซึ่งได้กระจายงบประมาณให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการศึกษา และกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมทำหน้าที่ในการประสานและเผยแพร่งานวิจัย การพัฒนารูปแบบและอื่น ๆ

2.4 ความต้องการแรงงานและการจ้างงาน

อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ มีการจ้างงานในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับไร้ฝีมือที่ทำงานในเหมือง ระดับฝีมือในการเผา ห่อ เจียรไน และทำตัวเรือน รวมถึงระดับบริหารจัดการ นับรวมแล้วไม่น้อยกว่า 7 แสนถึง 1 ล้านคน หากรวมกิจการที่เกี่ยวข้องแล้ว น่าจะมีการจ้างงานถึง 2 ล้านคน และจะเพิ่มมากขึ้นหากธุรกิจมีการขยายและเพิ่มยอดการส่งออก ความต้องการแรงงานในปัจจุบันเป็นแรงงานฝีมือ ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาทักษะและเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยกลุ่มอาชีพที่เป็นที่ต้องการคือ กลุ่มที่มีความรู้ทางด้านอัญมณีศาสตร์ เทคโนโลยีการผลิต การออกแบบ เทคนิคการฝังพลอย ประกอบตัวเรือนและด้าน

/การตลาด...

การตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะนี้ขาดบุคลากรทางด้านบริหารจัดการ ด้านอุตสาหกรรมอัญมณีในระดับปริญญาตรี ซึ่งสถานศึกษาผลิตให้ไม่ทันในแต่ละปี เพราะกลุ่มนี้จะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการวางแผน การจัดการ การผลิต และการตลาด

2.5 ข้อเสนอแนะจากภาคเอกชน

- 1) ร่วมมือสร้างประเทศไทยให้เป็น Trading Base หรือ Trading Center หรือ Bangkok Cut (การเจียรไน) ของพลอยสีและรัตนชาติ
- 2) ผลักดันให้มีการบริโภคพลอยมากขึ้น โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการประชาสัมพันธ์และส่งเสริม
- 3) รัฐต้องกำกับดูแลและปราบปรามผู้ประกอบการที่ไม่สุจริตอย่างจริงจัง เพื่อรักษา ภาพพจน์ทางการค้าของอุตสาหกรรมประเภทนี้
- 4) ในการจัดการภาครัฐ ควรบูรณาการรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมีลักษณะ คล้ายกันเข้าเป็นหน่วยเดียวเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนได้อย่างชัดเจน เพื่อไม่สร้างความสับสน แก่ผู้ประกอบการ
- 5) ควรให้สถาบันที่ทำการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างมาตรฐาน มีความเป็น อิสระในการบริหารองค์กร เพื่อความคล่องตัว
- 6) การจัดงานแสดงสินค้าอัญมณี ควรเป็นหน้าที่ของภาคเอกชนโดยตรง ส่วน ภาครัฐทำหน้าที่ประสานงานและเป็นพี่เลี้ยงในการสนับสนุนและให้คำแนะนำ
- 7) รัฐให้การส่งเสริมด้านการลงทุนที่ดึงดูดใจ เพื่อลดต้นทุน และสามารถแข่งขันกับ ตลาดอื่นได้
- 8) ได้มีการเสนอในที่ประชุม ให้มีการจัดประชุมสัมมนาในรายละเอียดของอุตสาหกรรม ประเภทนี้อีกในโอกาสต่อไป
- 9) ควรพัฒนาฝีมือแรงงานไทยให้มีศักยภาพในการแข่งขัน เพื่อขยายโอกาสทางธุรกิจ ของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยในตลาดโลก